

BEATA ZALESKA

Politechnika Koszalińska

ANALIZA RYZYKA DZIAŁALNOŚCI GMINY

Wprowadzenie

Obszary działalności gminy charakteryzują się ryzykiem wystąpienia zdarzeń, które mogą przeszkodzić w realizacji wyznaczonych celów i zadań. W artykule przedstawiono zasady funkcjonowania gminy i realizowane przez nią zadania. Opisano krótko metody analizy ryzyka i na podstawie metody matematycznej, z zastosowaniem arkusza kalkulacyjnego, wyznaczono poziom ryzyka w poszczególnych dziedzinach funkcjonowania gminy X na 2010 rok. Obszary charakteryzujące się największym poziomem ryzyka zostały wybrane przez audytora wewnętrznego do rocznego planu audytu.

1. Cele i zadania realizowane przez gminę

Według Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej¹ gmina jest podstawową jednostką samorządu terytorialnego. Konstytucja nakłada na gminę obowiązki, jak i wskazuje przywileje. Podstawowym obowiązkiem gminy jest wykonywanie zadań własnych, które dotyczą zaspokajania potrzeb społecznych, a także wykonywanie zadań zleconych przez państwo. Przywileje gminy to przede wszystkim prawo do uzyskania dochodów publicznych niezbędnych do realizacji zadań, ustalanie wysokości podatków i opłat lokalnych i zrzeczanie się.

¹ Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r., Konstytucja RP, Dz.U. nr 157, poz. 1240.

Zapisy zawarte w Konstytucji, dotyczące funkcjonowania gmin, rozszerza ustawa o samorządzie gminnym². Według niej rada gminy uchwała statut, a jego wprowadzenie w życie i nadzór nad funkcjonowaniem gminy sprawuje wójt w gminach wiejskich, a w gminach miejskich burmistrz lub prezydent, jako organy wykonawcze. Cechy charakterystyczne gminy przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Cechy charakterystyczne gminy

Lp.	Cecha	Charakterystyka
1	Władze gminy	Wójt, rada gminy, prezydent, burmistrz wybierani są w wyborach powszechnych, bezpośrednich i tajnych, kierowników jednostek organizacyjnych powołuje wójt
2	Osobowość prawna	Posiada
3	Prawa przysługujące gminie	Wydaje akty prawa miejscowego, posiada prawo własności i prawa majątkowe, dysponuje mieniem komunalnym (zasoby mieszkaniowe, urządzenia techniczne, lasy, drogi itp.), posiada prawo do tworzenia jednostek pomocniczych, np. sołectw, jednostek organizacyjnych, np. szkół, przedszkoli, ośrodków pomocy społecznej, straży gminnej
4	Gospodarka finansowa gminy	Prowadzona samodzielnie na podstawie budżetu
5	Pracownicy funkcyjni gminy	Podlegają prawu samorządowemu krajowemu, a ich majątek i dochody podlegają jawności i dyscyplinie finansów publicznych ^A
6	Organy nadzoru nad gminą	Prezes Rady Ministrów, wojewoda, Regionalna Izba Obrachunkowa
7	Zasady funkcjonowania gminy	Jawność, jednoroczność budżetu, jedność formalna i materialna, uprzedniość, specjalizacja, szczegółowość, powszechność, równowaga budżetowa, przejrzystość

^A Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, Dz.U. 2005, nr 4, poz. 114, z późn. zm.

Źródło: opracowanie na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz.U. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.; ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza, Dz.U. 2001, nr 46, poz. 499, z późn. zm.; ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, Dz.U. nr 223, poz. 1458, z późn. zm.

Podstawą gospodarki finansowej gminy jest budżet, który jako akt prawny ustalany jest w formie uchwały budżetowej. Budżet jest planem finansowym gminy, który obejmuje przewidywane dochody i wydatki gminy związane z rea-

² Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1591, z późn. zm.

lizacją zadań publicznych. Zakres budżetu, jego planowanie, uchwalanie i wykonywanie ustala ustawa o finansach publicznych.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego, w tym gmin, są dochody własne (podatki, opłaty, dochody z majątku gminy), subwencje ogólne (pomoc przy prowadzeniu działalności publicznej) i dotacje celowe (przyznawane przez państwo w celu realizacji przez gminę zadań zleconych i na dofinansowane zadań własnych gminy dotyczących np. opieki społecznej).

Wydatki gminy dzielą się na majątkowe i bieżące. Te pierwsze dotyczą np. zakupów inwestycyjnych, wnoszenia wkładów do spółek prawa handlowego, drugie są przeznaczone na realizację zadań innych niż przy wydatkach majątkowych (np. wydatki na wynagrodzenia, zakup towarów, remonty).

Przy tworzeniu i realizacji budżetu obowiązuje tak zwana klasyfikacja budżetowa³. Jest ona jednolitym systemem symboli cyfrowych i nazw stosowanych po to, aby zapewnić przejrzystość przepływu środków publicznych w ramach budżetu. Według niej dochody, wydatki, przychody i rozchody budżetowe klasyfikowane są według działów, rozdziałów i paragrafów, a w budżecie państwa według części. Ponadto wydatki publiczne klasyfikuje się według dodatkowej klasyfikacji dotyczącej obszarów, kategorii i podkategorii wydatków strukturalnych⁴.

Zadania gminy dzielą się na własne i zlecone. Zadania własne gmina realizuje na własną odpowiedzialność i we własnym imieniu.

Gmina może także wykonywać zadania z zakresu zadań powiatu czy województwa, na podstawie zawartego porozumienia z tymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Gmina może do realizacji zadań wybrać odpowiednią strategię finansową⁵ (tabela 2).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów, Dz.U. nr 211, poz. 1633, z późn. zm.

⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych, Dz.U. nr 44, poz. 255.

⁵ B. Filipiak: *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa 2008, s. 133.

Tabela 2

Charakterystyka strategii finansowej gminy

Lp.	Nazwa strategii	Charakterystyka strategii
1	Agresywna	<ul style="list-style-type: none"> – maksymalne zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej i wspierania rozwoju gospodarczego – duże ryzyko realizacji tej strategii związane z prawdopodobieństwem wystąpienia długu – mogą wystąpić problemy z wypłacalnością i płynnością finansową – może nastąpić obciążenie przyszłych pokoleń długiem oraz odpowiedzialnością społeczną
2	Zrównoważona	<ul style="list-style-type: none"> – zakłada równomierny i zrównoważony rozwój w określonym, zaplanowanym czasie – polega na wykorzystaniu maksymalnych możliwości pozyskania środków zewnętrznych i własnych przy założeniu, że nie zostanie naruszona równowaga finansowa – małe ryzyko utraty płynności finansowej, – pozwala na systematyczną, terminową spłatę zaciągniętych zobowiązań, – jej stosowanie wymaga od decydentów określenia priorytetu realizowanych zadań, ponieważ jej realizacja uzależniona jest od posiadanych środków finansowych
3	Zachowawcza	<ul style="list-style-type: none"> – jej realizacja wymaga wpływów do budżetu większych lub równych kosztom związanym z realizacją zadań bieżących – brak możliwości zaciągania długów – zachowanie równowagi finansowej w bardzo długim okresie cechuje się dużym bezpieczeństwem finansowym

Źródło: opracowanie na podstawie: B. Filipiak: *Strategie finansowe...*, s. 137.

Gmina została powołana do realizacji potrzeb społeczności lokalnej. Władze gminy są blisko osób, które zamieszkują teren gminy, znają ich potrzeby, mogą więc odpowiednio reagować na wszelkie nieprawidłowości, które dotyczą funkcjonowania gminy. Aby prawidłowo realizować zadania nałożone na gminę, jej władze muszą umieć przewidzieć ewentualne ryzyko prowadzonej działalności i szybko na nie zareagować.

2. Ocena i analiza ryzyka działalności gminy

Skuteczne zarządzanie ryzykiem w gminie polega na ocenie i analizie ryzyka w poszczególnych obszarach jej działalności. Dotyczy także szybkiej reakcji kierownictwa gminy na ryzyko w celu ograniczenia zdarzeń, które mogą wpłynąć negatywnie na realizację zadań przypisanych gminie. Analizę i ocenę ryzyka

w gminie wykonuje audytor wewnętrzny⁶, który wykorzystuje ją do sporządzenia planu audytu. Wskazuje obszary działalności gminy, które ze względu na wysoki stopień ryzyka powinny zostać zbadane.

Analiza ryzyka może być oparta na metodach szacunkowych, matematycznych i mieszanych⁷. Pierwsze polegają na ocenie ryzyka przez osoby, które mają doświadczenie związane z funkcjonowaniem gminy. W listach rankingowych przypisuje się poziom ryzyka dla każdego obszaru działalności jednostki, który będzie podlegał badaniu. Wadą metody jest subiektywizm w szacowaniu ryzyka, z powodu którego łatwo można podważyć jej wyniki. Zaletą metody jest łatwość jej wykonania.

Metody matematyczne polegają na ocenie ryzyka za pomocą wzorów matematycznych, np. przyjętego algorytmu. Zaletą tych metod jest brak możliwości podważenia wyników, które są dobrze udokumentowane. Wady metod matematycznych to ich pracochłonność, konieczność ciągłego uaktualniania i duże koszty stosowania.

W metodach mieszanych przypisuje się wagi czynnikom ryzyka po uwzględnieniu opinii kierownika jednostki i komórki, której działalność podlega badaniu. Oblicza się ryzyko ważne jako iloczyn każdego czynnika oceny ryzyka i przypisanej wagi. Wadą metody jest możliwość subiektywnego przypisania wag ryzyka i błąd w obliczeniach.

Przykładową analizę ryzyka dokonano w gminie X.

Przykład. Analiza ryzyka w gminie X na rok 2010

1) W celu wybrania zadań audytowych do wykonania w planie rocznym na rok 2010 analizę ryzyka obszarów przeprowadzono metodą matematyczną⁸. Na podstawie statutu oraz regulaminu organizacyjnego jednostki zidentyfikowano 41 możliwych obszarów (zadań) audytowych, do których należą:

- (1) zamówienia publiczne; (2) windykacja należności; (3) sprawozdawczość budżetowa; (4) procedury uchwalania budżetu; (5) pozyskiwanie

⁶ Więcej na temat funkcjonowania audytu wewnętrznego w jednostkach samorządowych, w: K. Winiarska, M. Kaczurak-Kozak: *Rachunkowość budżetowa*, Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, s. 348–386.

⁷ *Podręcznik audytu wewnętrznego w administracji publicznej*, Ministerstwo Finansów, marzec 2003, s. 51–63, cyt. za: A. Judkowiak, B. Zaleska: *Wybrane zagadnienia dotyczące ryzyka w audycie wewnętrznym*, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nr 16, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2009, s. 117.

⁸ Wzorem do obliczeń jest metoda matematyczna przedstawiona w *Podręczniku audytu wewnętrznego w administracji publicznej...*, 58–60.

i wykorzystywanie środków zagranicznych; (6) realizacja zadań z zakresu administracji rządowej; (7) sprzedaż nieruchomości; (8) dzierżawa gruntów komunalnych; (9) użytkowanie wieczyste gruntów komunalnych; (10) gospodarowanie lokalami mieszkalnymi i użytkowymi; (11) ochrona zdrowia; (12) opłaty (renty) planistyczne; (13) dodatki mieszkaniowe; (14) planowanie i zagospodarowanie przestrzenne; (15) ochrona systemów informatycznych; (16) podatki lokalne; (17) wydatki budżetowe; (18) gospodarowanie Zakładowym Funduszem Świadczeń Socjalnych; (19) opłaty za zajęcia pasa drogowego; (20) dotacje udzielane z budżetu miasta; (21) inwentaryzacja; (22) polityka informacyjna i promocja miasta; (23) rozpatrywanie skarg i wniosków; (24) miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; (25) bezpieczeństwo i higiena pracy; (26) mandaty Straży Miejskiej; (27) obrona cywilna; (28) ewidencja działalności gospodarczej; (29) dowody osobiste i ewidencja ludności; (30) delegacje krajowe i zagraniczne; (31) sprawy meldunkowe; (32) procedura kadrowa urzędu; (33) planowanie i realizacja programu szkolenia pracowników; (34) system wynagrodzeń pracowników; (35) system ochrony danych osobowych; (36) funkcjonowanie kontroli zarządczej w podległych jednostkach; (37) funkcjonowanie kontroli zarządczej w podległych komórkach; (38) opieka społeczna; (39) inwestycje; (40) ochrona środowiska i przyrody; (41) prowadzenie kasy urzędu.

2) W celu przypisania priorytetów poszczególnym obszarom zasięgnięto opinii kierownictwa komórek odpowiedzialnych za dany obszar oraz kierownictwa jednostki (gminy). Priorytetom kierownictwa przypisano następujące wagi⁹:

- wysoki – 30%,
- średni – 15%,
- mały – 0%.

3) Uwzględniono również czas, jaki upłynął od ostatniej kontroli/audytu, przypisując następujące wagi¹⁰:

- 2010 r. – 0%,
- 2009 r. – 10%,
- 2008 r. – 20%,
- wcześniej niż 2008 r. i nigdy – 30%.

⁹ Przyznane wagi mogą się zmieniać w zależności od opinii kierownictwa jednostki.

¹⁰ Ustala się czynnik ryzyka, czyli czas, który upłynął od ostatniego zadania audytowego.

- 4) Na podstawie niezależnego, profesjonalnego osądu audytora ustalone zostały wagi dla poszczególnych kategorii ryzyka według następującej skali¹¹:

Tabela 3

Wagi przypisane kategoriom ryzyka

Kategorie ryzyka					
	Istotność	Jakość zarządzania	Kontrola wewnętrzna	Wpływ czynników zewnętrznych	Operacyjne
1	brak implikacji finansowych	niska	niska	niski wpływ	małe
2	małe implikacje finansowe	umiarkowana	zadowalająca	umiarkowany	średnie
3	duże implikacje finansowe	wysoka	wysoka	wysoki	duże
4	kluczowy system finansowy	bardzo wysoka	bardzo wysoka	bardzo wysoki	bardzo duże
Waga modelu					
	0,30	0,15	0,25	0,10	0,20

Źródło: opracowanie własne.

- 5) Na podstawie powyższych danych dokonano analizy ryzyka (tabela 4).

Tabela 4

Ocena ryzyka

Nazwa obszaru (zadania)	Nazwa jednostki audytowanej	Kategorie ryzyka ^A					Priorytety kierownictwa	Data ostatniej kontroli (audytu)	Ocena ryzyka (%) ^B				KOLEJNOŚĆ
		istotność	jakość zarządzania	kontrola wewnętrzna	czynniki zewnętrzne	operacyjne			po uwzględnieniu			końcowa ^C	
									kryteriów	daty ostatniej kontroli ^D	priorytetów kierownictwa ^E		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
zad. 1	UM	4	3	3	3	3	wysoki	2009	82,50	92,50	122,50	76,56	2
zad. 2	UM	3	3	3	3	3	wysoki	2009	75,00	85,00	115,00	71,88	4
zad. 3	UM	1	2	3	1	2	średni	2009	46,25	56,25	71,25	44,53	
zad. 4	UM	1	1	3	4	2	średni	2009	50,00	60,00	75,00	46,88	
zad. 5	UM	2	2	3	3	3	wysoki	2009	63,75	73,75	103,75	64,84	11

¹¹ Suma poszczególnych wag musi wynosić jeden. Ustala je audytor na podstawie profesjonalnego osądu. W podanym przykładzie wagi ustalone są przez audytora, który jeszcze nie zna badanej placówki, ponieważ od niedawna jest zatrudniony w jednostce.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
zad. 6	UM	2	2	3	2	2	średni	2009	56,25	66,25	81,25	50,78	
zad. 7	UM	2	4	3	2	2	wysoki	2009	63,75	73,75	103,75	64,84	12
zad. 8	UM	1	4	3	3	2	wysoki	2009	58,75	68,75	98,75	61,72	
zad. 9	UM	1	4	3	2	2	wysoki	2009	56,25	66,25	96,25	60,16	
zad. 10	UM	1	3	3	3	2	średni	2009	55,00	65,00	80,00	50,00	
zad. 11	UM	1	3	3	3	2	średni	2009	55,00	65,00	80,00	50,00	
zad. 12	UM	1	3	3	2	1	mały	2009	47,50	57,50	57,50	35,94	
zad. 13	UM	1	3	3	3	2	wysoki	2009	55,00	65,00	95,00	59,38	
zad. 14	UM	1	3	3	3	3	wysoki	2009	60,00	70,00	100,00	62,50	
zad. 15	UM	2	2	3	2	2	wysoki	2009	56,25	66,25	96,25	60,16	
zad. 16	UM	3	2	2	3	3	wysoki	2009	65,00	75,00	105,00	65,63	9
zad. 17	UM	4	2	3	3	4	wysoki	2009	83,75	93,75	123,75	77,34	1
zad. 18	UM	2	4	3	2	3	mały	2009	68,75	78,75	78,75	49,22	
zad. 19	UM	2	2	3	2	2	mały	2009	56,25	66,25	66,25	41,41	
zad. 20	UM	4	3	4	3	2	wysoki	2009	83,75	93,75	123,75	77,34	
zad. 21	UM	3	3	3	2	2	średni	2009	67,50	77,50	92,50	57,81	
zad. 22	UM	2	3	3	3	3	średni	2009	67,50	77,50	92,50	57,81	
zad. 23	UM	2	3	3	3	2	średni	2010	62,50	62,50	77,50	48,44	
zad. 24	UM	2	3	3	2	2	średni	2009	60,00	70,00	85,00	53,13	
zad. 25	UM	1	3	3	1	1	średni	2009	45,00	55,00	70,00	43,75	
zad. 26	UM	3	4	3	3	3	wysoki	2010	78,75	78,75	108,75	67,97	6
zad. 27	UM	1	3	3	1	1	średni	2008	45,00	65,00	80,00	50,00	
zad. 28	UM	1	2	3	1	1	średni	2009	41,25	51,25	66,25	41,41	
zad. 29	UM	2	3	3	3	2	mały	2009	62,50	72,50	72,50	45,31	
zad. 30	UM	2	2	3	2	1	mały	2009	51,25	61,25	61,25	38,28	
zad. 31	UM	2	3	3	2	1	mały	2009	55,00	65,00	65,00	40,63	
zad. 32	UM	2	2	3	2	2	średni	2009	56,25	66,25	81,25	50,78	
zad. 33	UM	2	4	3	2	1	średni	2009	58,75	68,75	83,75	52,34	
zad. 34	UM	3	2	3	2	3	średni	2009	68,75	78,75	93,75	58,59	
zad. 35	UM	2	2	3	2	2	wysoki	2009	56,25	66,25	96,25	60,16	
zad. 36	UM	4	2	3	2	3	wysoki	2009	76,25	86,25	116,25	72,66	3
zad. 37	UM	3	2	3	2	3	wysoki	2009	68,75	78,75	108,75	67,97	7
zad. 38	UM	2	3	3	2	3	wysoki	2009	65,00	75,00	105,00	65,63	10
zad. 39	UM	3	2	3	3	2	wysoki	2009	66,25	76,25	106,25	66,41	8
zad. 40	UM	1	2	3	2	2	średni	2009	48,75	58,75	73,75	46,09	
zad. 41	UM	4	3	4	3	3	średni	2009	88,75	98,75	113,75	71,09	5

^A Punkty (od 1 do 4) przyznawane są po uwzględnieniu wag ustalonych w tabeli „kategorie ryzyka” przez audytora na podstawie profesjonalnego osądu.

^B Algorytm obliczeń jest następujący: [(waga istotność × liczba punktów) + (waga jakość zarządzania × liczba punktów) + (waga kontrola wewnętrzna × liczba punktów) + (waga czynniki zewnętrzne × liczba punktów) + (waga czynniki operacyjne × liczba punktów)] : 4.

^C Algorytm obliczeń: kolumna 12 : 160%. 160% jest wartością maksymalną, jaką może uzyskać badany obszar funkcjonowania gminy w analizie ryzyka.

^D Algorytm obliczeń to: wynik kolumna 10 + wartość wagi z punktu 3 przyznana dla danego okresu w kolumnie 9.

^E Algorytm obliczeń: wynik z kolumny 12 = wynik z kolumny 11 + wartość liczbowa odpowiadająca priorytetowi kierownictwa.

Źródło: opracowanie własne.

W analizie ryzyka na 41 zidentyfikowanych obszarów 29 uzyskało poziom równy 50% lub wyższy.

Obszary ryzyka ustalone ze względu na stopień ich ważności – uwzględniono obszary, które w analizie ryzyka uzyskały ponad 70%.

Tabela 5

Obszary ryzyka o wysokim stopniu ważności

Lp.	Numer z arkusza	Obszar ryzyka
1	17	Wydatki budżetowe
2	20	Dotacje udzielane z budżetu miasta
3	1	Zamówienia publiczne
4	36	Funkcjonowanie kontroli zarządczej w podległych jednostkach
5	2	Windykacja należności
6	41	Prowadzenie kasy urzędu

Źródło: opracowanie własne.

W następnym roku procedura jest powtarzana i sporządza się nowy plan audytu. Ponadto zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Finansów należy określić okres zbadania wszystkich ustalonych obszarów przy założeniu stałej liczby wykonywanych zadań w roku.

Uwagi końcowe

Organy władzy gminnej powinny umieć przewidzieć ryzyko funkcjonowania gminy. Określenie ryzyka ułatwia podejmowanie racjonalnych decyzji i działań umożliwiających realizację zadań i celów gminy, które są ważne z punktu widzenia zaspokajania potrzeb społeczności lokalnej. Badanie ryzyka działalności jednostek samorządowych jest nową praktyką w systemie polskich finansów publicznych, która zaczyna się dopiero rozwijać i nie wypracowano jeszcze w tym zakresie optymalnych rozwiązań.

Skuteczna analiza ryzyka wymaga stosowania jednolitej metody w stosunku do poszczególnych obszarów działalności gminy. Badane ryzyko powinno być odpowiednio opisane w dokumentacji i uszeregowane według kolejności szybkości reakcji na nie w poszczególnych obszarach działalności gminy. Należy pamiętać, iż każda metoda analizy ryzyka ma wady i zalety, które należy ocenić

z punktu widzenia osiąganych efektów i ponoszonych kosztów przy stosowaniu danej metody.

Literatura

- Filipiak B.: *Strategie finansowe jednostek samorządu terytorialnego*, PWE, Warszawa 2008.
- Gumińska-Pawlic J., Sawicka K.: *Budżet jednostki samorządu terytorialnego*, Zachodnie Centrum Organizacji, Zielona Góra 2002.
- Judkowiak A., Zaleska B.: *Wybrane zagadnienia dotyczące ryzyka w audycie wewnętrznym*, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania nr 16, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2009.
- Patrzalek L.: *Finanse samorządu terytorialnego*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2004.
- Podręcznik audytu wewnętrznego w administracji publicznej*, Ministerstwo Finansów, marzec 2003.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 grudnia 2009 r. w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów, Dz.U. nr 211, poz. 1633, z późn. zm.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji wydatków strukturalnych, Dz.U. nr 44, poz. 255.
- Ustawa z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucja RP, Dz.U. nr 157, poz. 1240.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. 2001, nr 142, poz. 1591, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Dz.U. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 16 lipca 1998 r. Ordynacja wyborcza, Dz.U. 2001, nr 46, poz. 499, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, Dz.U. nr 223, poz. 1458, z późn. zm.
- Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, Dz.U. 2005, nr 4, poz. 114, z późn. zm.
- Winiarska K., Kaczurak-Kozak M.: *Rachunkowość budżetowa*, Wolters Kluwer business, Warszawa 2011.

RISK ANALYSIS OF COMMUNITY ACTIVITY

Summary

Risk is inseparably connected with the activity in both the private company sector, aim of which is the profit and the public finance sector units, of which the primary aim is to satisfy social needs.

The purpose of the article is to present issues related to risk of the community activities, and also to show methods of determination and analysis of the risk in various areas of activity of this unit.

Translated by Beata Zaleska